

**VAKUUTUSLÄÄKÄRIJÄRJESTELMÄÄ KEHITTÄVÄ TYÖRYHMÄ, asettamispäätös STM 091:00/2012**  
**Vakuutuslääkärien koulutusta kehittävän alaryhmän kokous**

Paikka Kelan pääatalo, Nordenskiöldinkatu 12, neuvotteluhuone 3  
Aika tiistai 23.4.2013 klo 8.30 – 10.25  
Läsnä Jukka Kivekäs, puh. joht.  
Maija Haanpää  
Hannu Vanhanen  
Ulla Anttila, siht.

Jorma Kiuttu, kutsuttu asiantuntija

**1. Kokouksen avaus**

Alaryhmä: Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti kaikki tervetulleeksi.

**2. Vakuutuslääketieteen opetus lääketieteen peruskoulutuksessa sekä alan ohjaaminen jatko-opinnoissa**

Asiantuntijavieraana vakuutusalueen yllilääkäri Jorma Kiuttu, Kelan Pohjois-Suomen aluekeskuksesta.

Alaryhmä: Jorma Kiutulla on paljon tietoa ja näkemyksiä lääkärien vakuutuslääketieteen osaamisesta. Puheenjohtaja kertoi Kiutulle alaryhmän käsittelemistä näkökulmista ja suunnitelmasta 2-3 opintopisteen yliopistokoulutuksen toteuttamiseksi.

Kiuttu totesi, että vakuutuslääketieteen opetus tulisi olla juonteena peruskoulutuksessa. Opetus on nykyisin irrallisina osina ja integroituna yleislääketieteen opetukseen. Opetus tulisi nivoa yhä enemmän klinisiin kursseihin, sillä osa lääkärin työstä on vakuutuslääketieteen alueella toimimista.

Kela ja vakuutusyhtiöt kouluttavat omia lääkäreitään. Kelan asiantuntijalääkäreitä on noin 300. Kelan asiantuntijalääkärit kootaan aluekeskuksista ja paikalliset tutorit vetävät myös valtakunnallisia koulutuksia. Koulutuksessa käydään läpi mm. eri vakuutuslajit, päätösten perusteluja, sosiaalilainsäädäntöä ja jääviyskysymykset. Käytännön tapauksissa hyödynnetään ratkaisuja ja ennakkotapauksia sekä käydään läpi juridista prosessia.

Kiuttu totesi, että koordinoitua vakuutuslääketieteen erikoistumiskoulutusta ei ole. Yhteisiä osioita voisi olla Kelalla ja vakuutusyhtiöillä esim. teoriaopetuksen osalta.

Kiuttu kertoi, että yleislääketieteen erityiskoulutus sisältää vakuutuslääketieteen ja sosiaalilainsäädännön opetusta. Verkkokoulutus on käytössä kaikissa muissa yliopistoissa paitsi Oulussa. Verkkokoulutus antaa uusia mahdollisuuksia opetukseen. Kiuttu kaipaa vakuutuslääketieteeseen poikkitieteellisyttä. Vakuutuslääketieteen

yleissivistys tulisi olla vietävissä myös yliopistokoulutukseen. Lähikoulutuksen tulee olla vuorovaikutuksellista ja kattaen eri vakuutusalueet. Osaamista tarvitaan, jotta asiakkaita ohjataan oikein sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä.

Lääkärien lausunnoissa on paljon puutteita hoitavien lääkärien osalta. Kiutun mukaan olennaista on, kuinka hyvin vakuutuslääkäri tiedostaa puutteet ja tartutaanko niihin. Pyydetäänkö lääkäreitä täydentämään puutteellisia lausuntoja tai katoaako punainen lanka, jos perustelu liian pitkä. Perustelun selkeys on tärkeää, jotta asiantuntija ymmärtää viestin. Itä- ja Pohjois-Suomen vakuutusalueet ovat yhdistyneet vuoden alusta, ja alueiden toimintakulttuureissa on jonkin verran eroja. Hylkäävän päätöksen osalta ratkaisija päättää, mitä menee päätöksen perusteluun. Käytössä on myös "fraasipohjia", jossa on mukana ydinasiat. Päätöksissä on paljon vaihtelua, mitä lääkärin tekstiä sisällytetään mukaan. Muutoksenhakuelimissä tilanne on vieläkin sekavampi ja vaihtelevampi.

Sairauspäiväraha edellyttää sairautta, mutta aina toimintakyky ei ole alentunut. "Toistaiseksi työkyytön" on käytännössä vaarallinen ilmaisu. Hoidolla ja kuntoutuksella voidaan toimintakykyä parantaa, joten lausunnoissa tulisi ottaa enemmän kantaa hoidon ja kuntoutuksen vaikuttavuuteen. Päivärahan pitkittyessä tulee edellyttää diagnoosia ja toimintakyvyn kuvausta. Kelalla on käytössä luottamuksensuoja, jos esim. tarvitaan tukea työhön palautumiseen tai kuntoutukseen. Liikennevakuutuksessa ovat erityisesti kausaliteetit keskeisiä. Tavoitteena tulee olla hyvä päätöksentekoprosessi, jonka viime kädessä potilas ymmärtää. Joskus "potilaalla on väärä käsitys ja lääkärillä ei käsitystä ollenkaan", ja viestintään tarvittaisiin tulkinta-apua.

Sosiaalinen media on tuonut omat haasteensa, kun asioita käsitellään netissä. Missä on julkisen lokaamisen raja, sillä lääkäri ei voi viesteihin vastata salassapitovelvollisuuteen vedoten. Potilaan energia saattaa mennä valitukseen ja paraneminen unohtuu, kun tulee kielteinen päätös.

Yhteistyö tulisi saada paremmaksi Kelan ja vakuutusyhtiöiden välillä. Tarvitaan myös syvällisempää perehtymistä valitusasteiden toimintaan juridisin painotuksin. Tavoitteena tulisi olla yhteinen koulutus vakuutuslääketieteeseen ja erikoistumiseen, jossa olisi yhteinen foorumi asioiden käsittelyyn. Perustelut tulisi olla omana koulutusosiona ja tässä voi hyödyntää Kelan aineistoa.

Kiutun toive alan kehittämiseksi on selvä: Suomeen tarvitaan vakuutuslääketieteen professuuri. Professuuriin kytketään yliopistotasoinen tutkimus ja tutkimushankkeet. Karolinskassa on hyvä toimintamalli, jossa opetusta ja tutkimusta tehdään kansantaloudellisesta näkökulmasta. Vakuutuslääketieteen kehittämiseen Ruotsissa panostetaan, tuotetaan sekä kovaa dataa että kehitetään opetusta.

Puheenjohtaja kiitti Jorma Kiuttua vierailusta.

Todettiin, että alaryhmän muistioon voidaan liittää lyhyt viittaus lääkärien ammatillisen jatkokoulutusväylien (erikoislääkärikoulutus, johtamiskoulutus, erityispätevyysjärjestelmä jne.) tulevaisuuden näkymiin, joilla saattaa olla vaikutusta myös vakuutuslääketieteen osaamisen kehittämiseen.

### 3. Kysely erityispätevyiden suorittaneille ja pätevöityjille

Digium-kysely (**liite 1**), joka katsottaneen vielä läpi ennen lähettämistä.  
Kysely lähetetään vasta kokouksen jälkeen.

**Alaryhmä:** Kyselyyn lisättiin avoimia kysymyksiä puheenjohtajana tekemästä kyselystä muutoksenhakuelinten puheenjohtajille.

Vastaajista karsitaan siirtymäajan säännöksiin erityispätevyiden saaneet, jolloin tietyt vastausvaihtoehdot voidaan myös poistaa.

Lääkärikumtaa innostetaan keskusteluun. Lääkärilehden Näkökulma – palstalle voidaan valmistella alkusyksystä artikkelia kyselyaineistosta, joka saataneen käyttöön.

### 4. Muutoksenhakuelinten puheenjohtajille tehtävä kysely

Jukka Kivekäs tekee kokoukseen luonnoksen kyselystä ja kohderyhmästä.

**Alaryhmä:** Kyselyä ei lähetetä muutoksenhakuelinten kaikille jäsenille.

Työmarkkinajärjestöjen lääkärit päätettiin lisätä vastaajiin. On poliittisesti tärkeää, että työmarkkinalääkärit tulevat kuulluksi.

### 5. Lääkäriliiton professiojaoksen ja laatuneuvoston evästyksiä kehittämiseksi

Vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämistä on käsitelty Lääkäriliiton laatuneuvostossa 15.4.2013 ja professiojaoksessa on 22.4.2013, joissa pyydetty luottamushenkilöiden evästyksiä kehittämistyölle.

**Alaryhmä:** Laatuneuvoston ja professiojaoksen sihteerinä toimiva Ulla Anttila raportoi keskustelusta.

Laatuneuvoston käymässä keskustelussa painotettiin palvelujärjestelmän kehittämistä. Korostettiin, että kuntoutustarve- ja eläkearvioita tekemään tarvitaan riittävän asiantunteva ja moniammatillinen yksikkö.

Professiojaoksen käymässä keskustelussa todettiin, että lausuntoja tekevät lääkärit toivovat palautetta lausunnoistaan. Lausuntopalaute antaisi motivaatiota niiden laatimiseen, mikä sisältäisi myös koulutusnäkökulmaa. Kielteisen päätöksen kohdatessa yksin jättäminen katkeroitaa potilasta eniten. Tilanne on myös vaikea lääkärille, jos potilas tuo kielteisen päätöksen vastaanotolle. Todettiin, että ongelmallisimmat potilastapaukset eivät useimmiten kuulu työterveyshuollon piiriin.

Mikäli työkyvyttömyys samasta syystä jatkuu, toivottiin mahdollisuutta viitata aiempaan lausuntoon eikä uuden lausunnon kirjoittamista.

#### **6. Muut mahdolliset asiat**

Alaryhmä: Puheenjohtaja kertoi, että eduskunnan kyselytunnilla 18.4.2013 oli vakuutuslääkäreitä koskeva keskustelu. Perussuomalaiset ottivat esille työntekijöitä koskevien vakuutus päätösten pitkät käsittelyajat, valituskierrosten venymisen sekä potilaan oikeusturvan näiden aikana.

Ohjausryhmän seuraava kokous on toukokuun lopussa. Jukka Kivekäs ei pääse kokoukseen ja hänen puolestaan siihen osallistuu Maija Haanpää.

#### **7. Seuraavat kokoukset**

ti 14.5. klo 9-11, Varma

ti 18.6. klo 9-11, Etera

Alaryhmä: Kokoukset pidetään sovitusti.

Ulla Anttila  
sihteeri